

บรรณานุกรมภาษาไทย๑. เอกสารชั้นต้นที่ยังมิได้ตีพิมพ์

หอสมุดแห่งชาติ. ห้องวาริชญาณ. บัญชีหนังสือจ้างแปล พิมพ์ที่ ๗ เลขที่ ๑๑/ง. ตำนานเมือง
เชียงราย.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๑ จ.ศ. ๑๑๗๐ เลขที่ ๗ สำเนาแปลหนังสือเสนาบดีเมืองอังวะ
ถึงอัครมหาเสนาบดีไทย เรื่องพระเจ้าเชียงใหม่ส่งศุภอักษรและเครื่องราชบรรณาการ
ไปถวายพระเจ้าอังวะ.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๗๑ ศุภอักษรถึงเจ้าประเทศราชและเกณฑ์กระดาศ
เพล่าบ้าน ใช้ในการพระบรมศพ.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๘๖ เลขที่ ๑๒ หนังสือและคำให้การเรื่องพระเจ้า
อังวะป่วยและสวรรคต.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๘๗ เลขที่ ๖ บัญชีสิ่งของหลวงส่งไปพระราชทาน
ในงานศพ.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๓ จ.ศ. ๑๑๙๐ เลขที่ ๘ บัญชีรายชื่อเจ้าเมืองต่าง ๆ ที่
เป็นหัวเมืองขึ้น.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๓ จ.ศ. ๑๑๙๕ เลขที่ ๓๐ ใบตอบรับของส่วยหัวเมืองต่าง ๆ.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๓ จ.ศ. ๑๑๙๗ เลขที่ ๕ บัญชีรายวันเรื่องส่งไม้ขนอสัก หัวเมือง
ต่าง ๆ เข้ามาถวาย.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๐ เลขที่ ๑๙ สารตราฯ เจ้าพระยาจักรีถึงเมือง
เชียงใหม่ เรื่องห้ามขายช้าง โคน กระบือแก่พ่อค้าอังกฤษ.

____. จดหมายเหตุนครราชสีมาที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๒ เลขที่ ๔๑ สารตราฯ ถึงเมืองแพร่ ตอบรับ
ไม้ขนอสักและผ้าขาวซึ่งทูลเกล้าถวาย.

ทอสมุดแห่งชาติ หอวงวชิรญาณ. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๓ เลขที่ ๑๐๑ สำเนา
 คำให้การนายน้อยป็นตา เรื่องวงศ์สกุลที่เป็นพระยาเชียงใหม่.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๔ เลขที่ ๑๓ สารตราถึงเจ้าเมืองเชียงใหม่
 ตอบรับเครื่องยศของนายหนานมหาเทพผู้ถึงแก่กรรม.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๔ เลขที่ ๑๔ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึง
 พระยาเชียงใหม่บอกข่าวเมืองอังวะรบกับอังกฤษ

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๔ เลขที่ ๒๐ สำเนาไปบอกพระยาน่าน เรื่อง
 สิ่งสิ่งของต่าง ๆ ลงมาทูลเกล้าถวาย.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๒๑ บัญชีเครื่องยศหัวเมืองต่าง ๆ

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๔๑ บัญชีรายชื่อคนเมืองลำปาง.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๓ เมืองตากถือหนังสือช.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๔๓ สารตราเจ้าพระยาจักรีฯ ถึงเมือง
 เชียงใหม่ เรื่องจัดตั้งเมืองเชียงแสนและให้คอยระวังกองทัพพม่า.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๗ เลขที่ ๒๓๖ คำให้การท้าวสุทิมงคล เรื่อง
 การตั้งเมืองเชียงรายและเขตแดนเมืองเชียงราย.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒๒ ส่งข้าหลวงคุมโกศไปเมืองเชียงใหม่.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๑๗ สารตราเจ้าพระยาจักรีฯ ถึงเมือง
 เชียงใหม่ นครลำพูน นครลำปาง เรื่องตั้งพระยาอุปราช.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๓๐ เรื่องพระยานครลำปางกับพระยา
 ฤทธิวิญญูยศประพฤติชั่วร้าย.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๒๒ ร่างสารตราเมืองนครเชียงใหม่
 เรื่องถอดพระยานครลำปางตั้งพระยาอุปราชเป็นที่พระยานครลำปาง.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๒๖ ร่างจดหมายออกญาสุภาวดี.

____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๔๗ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีฯ ถึง
 พระยาเชียงใหม่ตอบรับบอกเรื่องให้ข้าราชการไปสืบข้อราชการเมืองเชียงรุ่ง.

หอสุมดแห่งชาติ หอวังชิรญาณ. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๓๔ สารตราถึง
พระยาน่านตอบใบบอกเรื่องนายน้อยดุยแจ้งข้อราชการ.

- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๔ เลขที่ ๕ คัดบอกเมืองแพร่.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๔ เลขที่ ๑๕๗ บอกแจ้งราชการศึกอังกฤษกับพม่า
รบกัน.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๖ เลขที่ ๑๕๓ คำฟ้องและคำให้การเรื่องเจ้า
ราชบุตรเมืองเชียงใหม่รับไม้xonลักของมองส่วยนิจ.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๗ เลขที่ ๑๕ พระยาพิมพิสาร เจ้าเมืองลำปาง
และเมืองลำพูน ถึงเจ้าพระยามรราชที่กำแพงเพชร.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๗ เลขที่ ๑๙ สำเนาแปลใบบอกพระยาอุปราชา
เมืองเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๗ เลขที่ ๘๑ ตราใหญ่ถึงพระยานครลำปางทรง
สรรเสริญว่าพูดจาดีดลีนคดี.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๗ เลขที่ ๑๔๑ สำเนาใบบอกเมืองนครลำปาง
เรื่องสืบราชการศึกเมืองเชียงราย.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๗ เลขที่ ๔๓ สารตราถึงกรมการเมืองเชียงใหม่
ให้ข้าหลวงคุมโกศและศิลาหน้าเพลิงขึ้นไป.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๘ เลขที่ ๑๘ บัญชีเครื่องยศ.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๘ เลขที่ ๑๓ หนังสือเจ้าพระยาจักรีฯ ถึงเมือง
เชียงใหม่
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๘ เลขที่ ๒๑ บัญชีรายชื่อคนเมืองเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๘ เลขที่ ๒๗ คัดบอกเมืองพิไชย ว่าด้วยราชการ
เมืองเชียงตุง เชียงรุ่งและพงศาวดารเมืองนครเชียงใหม่. เมืองนครลำพูน เมือง
นครน่านและเมืองป่าสัก.
- ____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๘ เลขที่ ๘๖ ประกาศเรื่องตั้งลาวเป็นเจ้า.

หอสมุดแห่งชาติ. ห้องวชิรญาณ. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๙ เลขที่ ๔ สำเนาคัดบอก
พระยานครลำปางเรื่องเจ้าละม่อม เจ้าเมืองยางแดงยกกองทัพมารบเมืองยวม เมือง
ลำปางส่งกำลังให้ช่วยเมืองเชียงใหม่รบ เจ้าราชวงศ์ป่วยถึงแก่กรรม.

- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๙ เลขที่ ๒๖ แปลศุภอักษรเมืองเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๙ เลขที่ ๑๕๕ ศุภอักษรเจ้าเมืองเชียงใหม่ เรื่อง
การเผาศพพระยาอุปราชา.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๑๙ เลขที่ ๑๖๑ คัดบอกและศุภอักษรเจ้าเมืองและ
เจ้าประเทศราช.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๐ เลขที่ ๑๗ ร่างศุภอักษรถึงเจ้านครเชียงใหม่
ตั้งนายน้อยหน่อคำเป็นเจ้าราชวงศ์ นายน้อยแผ่นฟ้าเป็นเจ้าราชภาคินาย.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๐ เลขที่ ๓๗ ร่างศุภอักษร เมืองเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๑ เลขที่ ๔๘ ความเรื่องป่าไม้ระหว่างเจ้า
เชียงใหม่กับมองส่วยกาน.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๒ เลขที่ ๑๙๑ สำเนาแปลศุภอักษรเจ้านคร
เชียงใหม่บอกส่งตัวเจ้าอุปราชาลงมาเฝ้า.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๒ เลขที่ ๓๐๗ บัญชีเครื่องราชบรรณาการเมืองไทย
เมืองลวณำสั่ง.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๓ เลขที่ ๒๔๗ คำให้การมองส่วยนิจ พ้องกล่าวโทษ
เจ้านครเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๗ เลขที่ ๑๑๐ คำให้การนายเทพวงศ์.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๘ เลขที่ ๗ สำเนาแปลจดหมายเจ้านครเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๘ เลขที่ ๔๕ คำให้การหลวงเสนาภักดี.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๘ เลขที่ ๔๖ สำเนาแปลใบบอกเมืองเถิน.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๔ จ.ศ. ๑๒๒๘ เลขที่ ๑๐๘ ร่างตราถึงเมืองนครเชียงใหม่.
- ____. จดหมายเทศรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๑ เลขที่ ๓๒๔๐ มัดที่ ๑๔๖/๖๐ สำนวนความมองส่วย
ยานกล่าวโทษเจ้าเมืองเชียงใหม่รายป่าไม้.

หอสมุดแห่งชาติ หอองวชิรญาณ. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๑ เลขที่ ๓๒๕๙ มัดที่ ๑๔๖/๗๙ พม่าตองซู คนในบังคับอังกฤษฟ้องเจ้าอุปราชเจ้าเมืองเชียงใหม่.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๓ เลขที่ ๑๐๘๖ มัดที่ ๔๘/๑๒ บัญชีสิ่งของซึ่งเจ้านครและประชาชนชาว เชียงใหม่ทูลเกล้าถวาย.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๓ เลขที่ ๓๓๔๐ มัดที่ ๑๕๐/๗๙ พระยาจำแสน พระสุริยภักดี หลวงเสนาภักดี เป็นเข้าหลวงไปชำระความ เรื่องผู้ร้ายฆ่าตั้งแกช้นคนในบังคับอังกฤษที่เมืองเชียงใหม่ จ.ศ. ๑๒๐๓-๑.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๔ เลขที่ ๓๓ มัดที่ ๒/๒ ทราน้อยถึงพระยาจำแสนเมืองตาก สารตราถึงเมืองเชียงใหม่ อังกฤษขอให้เมืองเชียงใหม่จัดการปราบปรามผู้ร้ายที่ชายแดน.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๔ เลขที่ ๓๖ มัดที่ ๒/๕ เรื่องให้เมืองเชียงใหม่ทำหนังสือสัญญาว่าจะรักษาบ้านเมืองให้เรียบร้อย.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๕ จ.ศ. ๑๒๓๒ เลขที่ ๒๘๗๘ ลำนวนความเรื่องภาษีอากรไม่ชอบสักหลายเรื่อง.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ร. ๕ กต. ๑๔ จ.ศ. ๑๒๓๒-๑๒๓๕.

____. ร. ๕ กต. ๔๐.๑๑/๘ กรมหลวงดำรงราชานุภาพถึงกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๔.

____. ร. ๕ ค. ๑/๒๗ เรื่องจัดการคลังมณฑลพายัพและตัวข้าหลวงพิเศษ ที่ ๕๙/๔๓๕๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๘.

____. ร. ๕ ค. ๑/๓๔ ข้าหลวงตรวจคลังมณฑลพายัพ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๑.

____. ร. ๕ ค. ๑๑/๑ เงินเดือนเจ้าแก้วนารัฐเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ร.ศ. ๑๒๘.

____. ร. ๕ ค. ๑๔.๒๓/๑๒ เรื่องภาษีค่านาต่าง ๆ เมืองน่าน ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๓-๒๗ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๕.

- หอบจดหมายเหตุแห่งชาติ. ร. ๕ ก ๑๔.๔/๒ กรมหลวงเทเวศราชวังบัวโรปการกราบบังคมทูลรัชกาล
ที่ ๕ ที่ ๔ ที่ ๔๐/๓๕๓๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๑๑.
- ____. ร. ๕ ค. ๑๔.๑๒ก/๑๒ พระราชหัตถเลขารัชกาลที่ ๕ ถึงกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๕.
- ____. ร. ๕ ค. ๔๐/๓ รายงานหลวงประชาภิจคติ เรื่องภูมิประเทศเขตแดนฝ่าย
ตะวันตกเฉียงเหนือเมืองนครเชียงใหม่ สำเนาที่ ๖๒๒๕ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม
ร.ศ. ๑๐๕.
- ____. ร. ๕ บ. ๑.๑ก/๘ รัชกาลที่ ๕ ถึงพระยาราชสัมภารากร ลงวันที่ เดือน ๘
จ.ศ. ๑๒๔๕.
- ____. ร. ๕ บ. ๑.๒/๕ รัชกาลที่ ๕ ถึงกรมพระบำราบปรปักษ์ ร. ที่ ๒๔๔/๔๔ ม.ป.ป.
- ____. ร. ๕ บ. ๑๐/๓๕ แบบตั้งตำแหน่งของกรมหลวงพิชิตปรีชากร ม.ป.ป.
- ____. ร. ๕ ม. ๒.๑๑/๑ พระราชหัตถเลขารัชกาลที่ ๕ ถึงกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
สำเนาที่ ๑๔๓/๔๕๔ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ร.ศ. ๑๑๔.
- ____. ร. ๕ ม. ๒.๑๒ ก/๑๘ ศุภอักษรเจ้าอินทรวชิยานนท์กราบทูลกรมพระบำราบปรปักษ์
ลงวันที่ ๗^๑ ๑๒ ปีระกา จ.ศ. ๑๒๔๗.
- ____. ร. ๕ ม. ๒.๑๒/๒๗ โทรเลขพระยาไกรโกษาถึงพระยาศรีสทเทพ ลงวันที่ ๑๔
มกราคม ร.ศ. ๑๐๕.
- ____. ร. ๕ ม. ๒.๑๒ก/๔๑ เล่ม ๒๑ ศุภอักษรพระเจ้าอินทรวชิยานนท์ กราบทูลกรมพระ
บำราบปรปักษ์ ม.ป.ป.
- ____. ร. ๕ ม. ๑๖/๗ ความเห็นมิสเตอร์สะเลต เรื่องจะตั้งกรมป่าไม้ที่เมืองนครเชียงใหม่
ที่ ๑๔๐/๓๑๕๗๗ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๑๕.
- ____. ร. ๕ ม. ๑๖/๕ เรื่องมิสเตอร์สะเลตขึ้นไปตรวจป่าไม้และทำรายงานตามความเห็น
ที่จะจัดการป่าไม้ต่อไป ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๕.
- ____. ร. ๕ ม. ๑๖/๑๐ รายงานพระองค์เพ็ญฯ เสด็จตรวจการป่าไม้ ลงวันที่ พฤษภาคม
ณ.ศ. ๑๑๒.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ร. ๕ ม. ๑๖.๒/๔๔ มงกุฎอ้อกล่าวโทษพระเจ้านครเชียงใหม่
เรื่องป่าไม้ ร.ศ. ๑๐๑.

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑ พระยาปราบสงครามติดก่อการกำเริบ ลงวันที่ สิงหาคม
๒๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๐๘.

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๓๓ พระยาศรีสทเทพออกไปจัดราชการทางมณฑลตะวันตกเฉียงเหนือ
ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ร.ศ. ๑๑๘-๓๐ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๙.

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๔๐ เรื่องจัดระเบียบเก็บเงินค่าธรรมเนียมในมณฑลพายัพ
ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๕.

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๔๑ เจ้าลาวมณฑลพายัพกล่าวโทษพระยาทรงสุรเดช เรื่องจัดราชการ
บ้านเมือง (๒๘ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๘-๒๖ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๘)

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๔๔ รายงานราชการในมณฑลพายัพ (๑๑ เมษายน ร.ศ. ๑๒๐-๑๐
กันยายน ร.ศ. ๑๒๐).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๕๙ ภาษีอากรต่าง ๆ ทางลาวเฉียง (๑๙ เมษายน ร.ศ. ๑๑๒-
๒๕ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๑๔).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๖๑ พระยาทรงว่าราชการทางลาวเฉียงมีมากขึ้น ขอหลวงกำจักไพริน
ไปช่วย (๑๑ กันยายน ร.ศ. ๑๑๒-๑๗ กันยายน ร.ศ. ๑๑๒).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๖๕ ผู้ร้ายปล้นและเรื่องคิดจัดการป้องกันโจรผู้ร้ายทางมณฑลลาว
เฉียง (๒๔ กันยายน ร.ศ. ๑๑๓-๓ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๙).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๘๘ รายงานกรมหมื่นพิชิตปรีชากร เรื่องจัดราชการเชียงใหม่ ลำพูน
และลำปาง (พฤษภาคม ร.ศ. ๑๐๓).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๘๙ เบ็ดเตล็ดเรื่องราชการเมืองเชียงใหม่ ปีระกา สัปตศก ๑๒๔๗
(มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๔-ธันวาคม ร.ศ. ๑๐๗).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๙๓ เจ้าพระยารัตนบดินทร์กราบบังคมทูลรัชกาลที่ ๕ (๓ เมษายน-
๒๔ มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๘).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๙๘ หนังสือราชการฝ่ายเมืองนครเชียงใหม่ (๕ มิถุนายน-๒๖ มีนาคม
ร.ศ. ๑๐๘).

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๐๓ หนังสือราชการปี ๑๐๘, ๑๐๙ พระองค์เจ้า

โสณบัณฑิตย์เรื่องราชการเชียงใหม่แลการในพระองค์ (๑๗ พฤศจิกายน ร.ศ.

๑๐๘-๒๙ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๐๙).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๐๕ หนังสือมหาดไทยราชการฝ่ายเมืองนครเชียงใหม่ น่าน

แพร่ ลำพูน ลำปาง (๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๐๘-๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๐๙ หนังสือราชการมหาดไทยราชการฝ่ายเมืองนครเชียงใหม่

น่าน แพร่ ลำพูน ลำปาง (๓๐ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๐-๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๑).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๒๑ พระยาทรงคิดจัดราชการเมืองเชียงใหม่ (๒๕ พฤศจิกายน

ร.ศ. ๑๑๔-๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๑๕).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๒๙ ไปรเวทเรื่องพม่า เจียว จีน จะคิดประทุษร้ายต่อเมืองเชียงใหม่

(๒๑ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๙).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๑๓๗ ผลประโยชน์เมืองนครลำปาง (๓๑ มกราคม ร.ศ. ๑๑๑-๒๖

พฤษภาคม ร.ศ. ๑๑๒).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๒๐๖ เรื่องการจัดการคลังและแผนกอื่น ๆ มณฑลลาวเฉียง (๒๒

กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๑๒-๒ กันยายน ร.ศ. ๑๑๗).

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๒ พระยาราชสิมหาราษฎรกราบทูลกรมพระบำราบปรปักษ์ ม.ป.ป.

____. ร. ๕ ม. ๕๘/๓ รายงานหลวงอนุรักษ์เบตร์กราบบังคมทูลกรมพระบำราบปรปักษ์

ลงวันที่ ๔ ๓ ค่ำ ปีมอก ฉศก.

๒. เอกสารขึ้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

กฎหมายโคสราษฏ์. ภาคปริวรรตลำดับที่ ๑๖ เชียงใหม่ ภาควิชาสังฆมรียาและมานุษยวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๐.

กฎหมายลานนา. ภาคปริวรรตลำดับที่ ๒ เชียงใหม่ ภาควิชาสังฆมรียาและมานุษยวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๘.

จดหมายเหตุการเดินทางของรอล์ฟ ฟิตซ. แปลโดย นันทา สุตกุล. พระนคร : โรงพิมพ์

สามมิตร, ๒๕๑๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางยีน ผดุงชีวิต

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๓).

ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่. พระนคร : คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์
สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๔.

ประเสริฐ ฒ นคร, ผู้เรียบเรียง. มังรายศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชา
ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๑.

มังรายศาสตร์ (ฉบับนอทอง). เชียงใหม่ : ศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมลานนาไทย
วิทยาลัยครูเชียงใหม่, ๒๕๒๔.

ราชกิจจานุเบกษา. "พระราชบัญญัติสำหรับข้าหลวงชำระความหัวเมือง" เล่ม ๑ ลงวัน
อาทิตย์ เดือน ๑๒ แรม ๖ ค่ำ จ.ศ. ๑๒๓๖.

_____. "พระราชบัญญัติศักดินาเจ้านาย, พระยา, ท้าว แสนเมืองประเทศราช,"
กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๘.

เรื่องกฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๑.

สิงชะ วรณสัย, ผู้ถอดความ. โครงเรื่องมังทรารบเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือ
เชียงใหม่, ๒๕๒๒.

๓. หนังสือ

เกษตร, กระทรวง. ประวัติกรมป่าไม้ในรอบ ๗๒ ปี. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระยาครุพันธ์พิทักษ์ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา.
๒ เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๑๖.

เจ้าราชบุตร. พระนคร : กรมแผนที่ทหาร, ๒๕๑๖ (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ พลตรีเจ้าราชบุตร ฒ เมรุวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่, ๑๒ มกราคม
๒๕๑๖).

เฉลิม ศิริวรรณ. นโยบายการป่าไม้และประวัติกรมป่าไม้ของประเทศไทย บริษัทการพิมพ์
ไชยวัฒน์ ๒๔๘๗.

ชุ่ม ฒ บางช้าง. "ประวัติศาสตร์อาณาจักรลานนาไทย" ที่ระลึกวันพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระเจ้า
กาวิละเชียงใหม่ เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๑๕.

ชูลิทธิ ชูชาติ. พ่อค้าวัวต่าง : ผู้บุกเบิกการค้าขายในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย

(พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๕๐๓) กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.

เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. สังคมและวัฒนธรรมล้านนาไทย พิมพ์แจกในวันกลืนพระราชทานวัด

พระสิงห์ มหาวีหาร ๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๓.

เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. เอกสารลัมนาประวัติศาสตร์และโบราณคดีล้านนาไทย ๒๐-๒๓

ตุลาคม ๒๕๑๐, ๑๕๖ หน้า.

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม, ผู้เรียบเรียง. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลาภรณ์พระ

บำราบปรินิษา องค์การคำคุณุสภา ๒๕๑๖, ๑๑ เล่ม.

_____ . ๒๗ เจ้าพระยา พระนคร : โรงพิมพ์แพร์การช่าง, ๒๕๑๐.

คำรงราชานภาพ, สมเด็จพระมพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕

องค์การคำคุณุสภา ๒๕๐๔, ๓๗๙ หน้า.

_____ และราชเสนา, เทศาภิบาล. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระยา

อรรถกระวี (สงวน ศตะรัต-อรรถกระวีสุนทร) ๙ ตุลาคม ๒๕๐๓ ม.ป.ป.,

๑๙๕ หน้า.

_____ . ไทยรบพม่า. แพร์พิทยา ๒๕๑๔, ๘๐๗ หน้า.

_____ . "พระราชประวัติ" พระราชนิพนธ์กรมหลวงพิชิตปรีชากร รวบรวมเฉพาะที่เป็น

บทบาทกลอนและคำเจรจา (พระนคร : ร.ศ. ๑๓๑, พิมพ์ในงานพระราชทาน

เพลิงศพ กรมหมื่นพิชิตปรีชากร)

ทอง ไชยชาติ. ตำนานเจ้า ๗ พระองค์เชียงใหม่และประวัตินายทิพย์ช้าง . กรุงเทพมหานครพิมพ์,

๒๕๑๗.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒. โรงพิมพ์คุรุสภา,

๒๕๐๔, ๒๐๖ หน้า.

_____ . พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓. องค์การคำคุณุสภา, ๒๕๐๕,

๒ เล่ม.

นราธิประพันธ์พงศ์, กรมพระ. พระราชพงศาวดารพม่า โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๐๕, ๗ เล่ม.

_____. (พระองค์วรวรรณกร). พงศาวดารไทยใหญ่ ๒ เล่ม พระนคร : องค์การค้า
คุรุสภา ๒๕๐๕.

นิติ เอี้ยวศรีวงศ์, การเมืองไทยสมัยพระนารายณ์ กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓.

_____. ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ในพระราชพงศาวดารอยุธยา กรุงเทพมหานคร :
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๒๑.

_____. วัฒนธรรมกรรมพิถีกับวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕.

_____. ปากไก่และใบเรือ, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. สามสิบชาติในเชิงราย โรงพิมพ์อุทัย ๒๕๔๓, ๗๖๕ หน้า

_____. ไทยสิบสองปันนา. พระนครโรงพิมพ์รับพิมพ์, ๒๕๔๘ บุญโศกคำฉันท์ของพระ
มหานาค วัดท่าทราย พระนคร : กรมศิลปากร, ๒๕๐๓. (พิมพ์เนื่องในการจัด
วรรณคดีลัญจกรสู่พระพุทธเจ้า จังหวัดสระบุรี ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๓).

บ็อด คาร์ล. สมัยพระปิยะมหาราช แปลโดย เสฐียร พันธรังสีและอัมพร จุลานนท์
โรงพิมพ์เฟื่องนคร ๒๕๐๓, ๕๔๓ หน้า.

ประคอง นิมมานเหมินทร์และทรงศักดิ์ ปรากฏวัฒนากุล บรรณาธิการ. ลานนาไทยคดี
เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือเชียงใหม่ ๒๕๒๑.

ประชาภิจักรจักร์, พระยา. พงศาวดารโยนก พิมพ์ครั้งที่ ๗ คลังวิทยา ๒๕๑๖, ๕๑๐ หน้า.

ประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม ๑, "พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ
หลวงประเสริฐอักษรนิติ์" พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๖.

ประชุมพงศาวดารเล่ม ๑ พระนคร : คุรุสภา ๒๕๐๖.

ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๓ พงศาวดารเมืองนครเชียงใหม่ นครลำปาง เมืองลำพูนไชย
พระนคร : องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๐๖.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๕ พงศาวดารโยนก, พระนคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๐๖.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖ ไทรบพม่าในครั้งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระนคร : องค์การค้า
ของคุรุสภา, ๒๕๐๖.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๐ พงศาวดารเมืองน่าน พระนคร : องค์การค้าของคุรุสภา,
๒๕๐๖..

ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๔๕ "จดหมายเหตุวันวลิต (ฉบับสมบูรณ์)" พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๓.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖๑ "พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน" พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๓.

ปราณี ศิริธร, พีชรัลานนา สุริวงศ์การพิมพ์ ๒๕๐๖, ๒ เล่ม.

पालเลกัวซ์, ผัง ปีติสส์. เล่าเรื่องกรุงสยาม แปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร พิมพ์ครั้งที่ ๒
ก้าวหน้า ๒๕๒๐, ๙๓๐ หน้า.

มณี พยอมยงค์. วัฒนธรรมลานนาไทย เอกสารประกอบการบรรยายในคราวอบรมครูใหญ่
และประสานกลุ่มในเขตพัฒนาภาคเหนือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒, ๒๗ หน้า, ชัดสำเนา.

ริกส์, เฟรด ดับลิว. การปรับตัวเข้าสู่ยุคใหม่ของสยามและพม่า แปลโดย อมร โสภณ
วิเชษฐวงศ์และเอกริทธิ์ ณ ถลาง ภาควิชาประวัติศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๙, ๑๐๕ หน้า.

วงศานุประพันธ์, เจ้าพระยา. ประวัติกระทรวงเกษตรธิการ พิมพ์ครั้งที่ ๒ พิมพ์เป็นอนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก เจ้าพระยawangศานุประพันธ์, ๒๙ มีนาคม ๒๔๘๔
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ๒๔๘๔, ๓๒๗ หน้า.

วัฒน์ วัฒนพันธ์และคนอื่น ๆ. งานวิจัยศิลปพื้นบ้านลานนา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๒๑, ๒๗๗ หน้า.

เวลล่า, วอลเตอร์ เอฟ. แผ่นดินพระนั่งเกล้า แปลโดยนิจ ทองโสภิต สมาคมสังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย ๒๕๑๔, ๓๐๑ หน้า.

เวลล์, ควอริช. การปกครองและการบริหารของไทยสมัยโบราณ แปลโดย กาญจณี
สมเกียรติกุลและยุพา ชุมจันทร์ เจริญวิทย์การพิมพ์ ๒๕๑๙, ๔๐๔ หน้า.

เวลล์, เคนเนท อี. ประวัติศาสตร์โปรเตสแตนต์ในประเทศไทย สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย
๒๕๐๑, ๒๖๗ หน้า.

ศิลปากร, กรม คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัดและพระราชพงศาวดารกรุงเก่า

ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ พิมพ์ครั้งที่ ๒ คลังวิทยา ๒๕๑๕, ๔๗๒ หน้า.

..... จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเสียบมณฑลฝ่ายเหนือและ

นครเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๖๕ พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เจ้ากาวิละวงศ์ ๕, เชียงใหม่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๐, ๑๑๖ หน้า.

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมตำรา. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย โรงพิมพ์อักษรนิติ ๒๔๖๘,

๕๑๒ หน้า.

สงวน โชติสุขรัตน์, คนตีเมืองเหนือ โอเดียนสโตร์ ๒๕๑๕, ๕๗๖ หน้า.

..... ประชุมตำนานลานนาไทย โอเดียนสโตร์ ๒๕๑๕, ๖๔๔ หน้า.

..... ประวัติพระเจ้ากาวิละ, ที่ระลึกวันพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ เชียงใหม่
เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๑๕.

..... ประเพณีไทยภาคเหนือ โอเดียนสโตร์ ๒๕๑๒, ๓๔๘ หน้า.

..... ลืบทหาราชวงศ์ คัดและแปลจากต้นฉบับของพระมหาหมื่นวุดิญาโน วัดหอธรรม
(เจดีย์หลวง) เชียงใหม่ ศิลปากร ปีที่ ๑๘ เล่ม ๖ มีนาคม ๒๕๑๖
หน้า ๓๓-๓๗.

สนธิสัญญาและกฎหมาย, กรม. สนธิสัญญาและความตกลงภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ
และองค์การระหว่างประเทศ ๔ เล่ม พระนคร : ๒๕๑๑.

สนิท สมัยการ. "ลักษณะพิเศษบางประการของวัฒนธรรมภาคเหนือ" ใน สังคมและวัฒนธรรม
ของภาคเหนือประเทศไทย, เอกสารวิชาการของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑, ๑๒๐ หน้า.

สวาท เสนาณรงค์. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๑๒.

สิงฆะ วรรณสัย. ผู้ถอดความ. โครงการมั่งทรงารบเชียงใหม่ เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือ
เชียงใหม่ ๒๕๒๒ (พิมพ์เป็นบรรณาการในการฉลองอายุครบ ๗ รอบของนางกิมฮ้อ
นิมมานเหมินทร์ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๒

สุเทพ สุนทรเกสัช, บรรณาธิการ. สังคมและวัฒนธรรมลานนาไทย : รวมผลงานวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ในภาคเหนือของประเทศไทย, เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๑๓.

เสถียร ลายลักษณ์, ร.ต.ท.และคนอื่น ๆ ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๙,
๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๖, ๓๘, โรงพิมพ์เดลิเมลล์ ๒๔๗๗.

หม่องทิน อ่อง. ประวัติศาสตร์พม่า แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร กรุงเทพมหานคร : โครงการ
ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๙.

อकिन รพีพัฒน์, ม.ร.ว. สังคมไทยในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๔๑๖ แปลโดย
ม.ร.ว.ประกายทอง ศิริสุขและพรณี สรุงบุญมี โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร ๒๕๑๘,
๕๐๒ หน้า.

อานันท์ กาญจนพันธ์. พัฒนาการของชีวิตและวัฒนธรรมล้านนา กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์,
๒๕๒๗.

ฮอลต์, ดี.จี.อี. ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ๒ เล่มแปลโดยคุณวรุณยุพา
สนิทวงศ์ ณ อยุธยาและคนอื่น ๆ กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๒.

๔. บทความในวารสาร

ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์. "พื้น ๑๕ ราชวงศ์" แถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ๕
(มกราคม ๒๕๑๔) : ๘๕-๑๑๐.

_____ . "พื้น ๑๕ ราชวงศ์" แถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี ๕
(พฤษภาคม ๒๕๑๔) : ๔๓-๕๗.

ชูลิทธิ ชูชาติ. "กบฏพระยาผาบ (ปราบสงคราม) : กบฏขาวนาในภาคเหนือ" สังคมศาสตร์ ๒ :
๒๔-๓๔ ตุลาคม ๒๕๒๒-มีนาคม ๒๕๒๓.

_____ . "กบฏพระยาผาบ (ปราบสงคราม) : กบฏขาวนาในภาคเหนือ สุรพกรสาร
ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๒๓), หน้า ๑๔๓-๑๕๒.

_____ . "การผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองในสังคมลานนา : ศึกษาเฉพาะการผลิตระดับหมู่บ้าน
ในภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ. ๑๙๓๙-๒๕๓๕" วารสารมนุษยศาสตร์ ปีที่ ๑๑
ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๒๕).

ซีเกฮาร์ ทานาเบ้. "การชลประทานเพื่อการเกษตรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย"

วารสารธรรมศาสตร์ ๒ : ๗๓-๗๗ ตุลาคม ๒๕๑๘-มกราคม ๒๕๑๙.

เดช บุนนาค. "การปกครองแบบเทศาภิบาลเป็นระบบปฏิวัติหรือวิวัฒนาการ" ใน สังคม-

ศาสตร์ปริทัศน์ ๔ : ๕๘-๖๕ ธันวาคม ๒๕๐๙.

_____ . "ขบถเงี้ยวเมืองแพร่ ร.ศ. ๑๒๑" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๒ : ๖๗-๗๘ กันยายน-

พฤศจิกายน ๒๕๑๑.

ไบรลี, นิเกล เจ. เชียงใหม่และการเริ่มต้นนโยบายการปกครองรวมอำนาจที่ศูนย์กลางใน

สยาม เก็บความจาก Chiangmai and the Imception of an Administrative

Centradization Policy in Siam ของ Nigel J. Brailey โดยสุจิตรา

วุฒิสถียร จุลสารโครงการตำราฯ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๗,

หน้า ๕๓-๖๕, ปีที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๘, หน้า ๗๑-๘๒.

ประชัน รักพงษ์. "วิกรรรมเจ้ากาวิละ" วารสารวัฒนธรรมไทย ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓

(มีนาคม ๒๕๒๒), หน้า ๔๖-๕๗.

ประหยัด ปานดีและพ.อ.พูนพล อาสนจินดา. "ภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย"

ใน วารสารภูมิศาสตร์ ๑ : ๑-๒ ตุลาคม ๒๕๑๙.

ประมุต สุทรบุตร. "ตำนานโยนก" แถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี ๖ พฤษภาคม

๒๕๑๕ : ๔๙-๖๕.

ประเสริฐ ฉนกร. "กองทัพพยูรย้ายไปเชียงใหม่ ใน พ.ศ. ๒๑๕๑ และใน พ.ศ. ๒๑๕๗"

แถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ๖ (กันยายน ๒๕๑๕) : ๑-๕.

เพ็ญศรี ตึก. "การฟื้นฟูทางพระราชไมตรีและสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและ

ฝรั่งเศสในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๙๙-๒๔๑๑)"

ใน แถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ๓ : ๘-๓๘ กันยายน ๒๕๑๖.

วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. "กบฏไทยเขินเมืองเชียงใหม่" ปี พ.ศ. ๒๔๓๒" แถลงงาน

ประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ปีที่ ๑๔ เล่ม ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๒๓).

สรวิชาติ อ่องสกุล. "กบฏพระยาปราบสงคราม แม่ทัพเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๓๒" ใน "ความเชื่อ
พระศรีอารีย์" และ "กบฏผู้มีบุญในสังคมไทย" พรเพ็ญ อันตระกูลและอัจฉราพร
กมทิพสมัย บรรณาธิการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพประทานพร, ๒๕๒๗.

อานันท์ กาญจนพันธ์. การขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงในสังคมลานนาไทยระหว่างปี พ.ศ.
๒๓๙๘-๒๕๒๐ สังคมศาสตร์ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๒๒-มีนาคม ๒๕๒๓)
หน้า ๑-๒๓.

_____ . รายงานในประวัติศาสตร์ลานนาไทย สังคมศาสตร์ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑
(เมษายน-กันยายน ๒๕๒๒) หน้า ๑-๘, ๙๔-๑๑๑.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. "ไพร่เมืองและข้า (ทาส) ในสังคมลานนาไทยโบราณตามที่ปรากฏ
ในโบราณ" เอกสารประกอบการสัมมนาการเปลี่ยนแปลงในลานนา, เชียงใหม่,
๑๘ มกราคม ๒๕๒๓. (พิมพ์ดีด).

_____ . ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในสังคม เชียงใหม่สมัยโบราณ สังคมศาสตร์ ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๑ (เมษายน-กันยายน ๒๕๒๔), หน้า ๖-๒๑.

_____ . สภาพของชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมลานนาไทย ศิลปากร ปีที่ ๑๙ เล่มที่ ๕
มกราคม ๒๕๑๙ หน้า ๕๖-๗๑.

๕. วิทยานิพนธ์

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. "สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับ
กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๐๖, ๖๐๔ หน้า.

กฤษณา รังลายนันทน์. "การขยายตัวขององค์กรคริสเตียนและผลที่มีต่อสังคมไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.
๒๓๗๑-๒๕๐๐. วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

ขมัยโฉม สุนทรสวัสดิ์. "การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้ทางภาคเหนือของไทย
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๙-พ.ศ. ๒๔๗๕." วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๒๑, ๓๔๑ หน้า อัดสำเนา.

ชูลิทธิ ชูชาติ. "วิวัฒนาการ เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๗๕"
ปริญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๓.

- นคร พันธุ์รงค์. "การเจรจาและข้อตกลงระหว่างรัฐบาลสยามกับรัฐบาลอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองชายแดนลานนาไทยและพม่าสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระยะเวลา พ.ศ. ๒๔๒๘-๒๔๓๘. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ๒๕๑๖, ๓๔๗ หน้า.
- ปริศนา ศิรินาม. "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศราชในหัวเมืองลานนาไทย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๑๖.
- พรพรรณ จงวัฒนา. "กรณีพิพาทระหว่างเจ้านครเชียงใหม่กับคนในบังคับอังกฤษอันเป็นเหตุให้รัฐบาลสยามจัดการปกครองมณฑลพายัพ (พ.ศ. ๒๔๐๑-๒๔๔๕). วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๗, ๒๓๐ หน้า อัดสำเนา.
- พร้อมพงศ์ ณ เชียงใหม่. "การปฏิรูปการปกครองหัวเมืองลาวเฉียงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนเป็นมณฑลเทศาภิบาล (พ.ศ. ๒๔๒๗-๒๔๓๖). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๘, ๒๒๐ หน้า. อัดสำเนา.
- รัตนพร เศรษฐกุล. "ศาลต่างประเทศในภาคเหนือของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๔๑๖-๒๔๘๐)" วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๔.
- วรรณชลิย์ บุญมี. "ความสัมพันธ์กับอังกฤษในบางลักษณะสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว: การป่าไม้และการเหมืองแร่." วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๐, ๕๐๓ หน้า. อัดสำเนา.
- วัลลภา เครือเทียนทอง. "การปฏิรูปการปกครองลานนาไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘, ๑๘๗ หน้า อัดสำเนา.
- สายชล วรรณรัตน์. "พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๕๒. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.
- สรวิชาติ ประยูรเสถียร. "การปฏิรูปการปกครองมณฑลพายัพ (พ.ศ. ๒๔๓๖-๒๔๗๖). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๒.

อุษณีย์ ธงไชย. "ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยาและลานนา พ.ศ. ๑๘๓๔-๒๓๑๐." วิทยานิพนธ์
อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. "การวิเคราะห์สังคม เชียงใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นตามต้นฉบับใบลาน
ในภาคเหนือ." วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๐, ๓๓๑ หน้า
อัดสำเนา.

ภาษาอังกฤษ

A Cecil, Carter. The Kingdom of Siam, New York: G.P. Putnam's Sons,
1904 .

Archibald Ross, Colquhoun, Amongst the Shans, London: Field and Tuer,
1885.

Bowring, Sir John. The Kingdom and People of Siam 2 Vols., London:
John W. Parker and son, 1857. 446 pp. illus. maps.

Burney, Captain Henry. The Burney Papers 1822-1849. 5 Vols.,
Bangkok: Printed by order of the Vajiranana National Library
1910-1914.

Campbell, J.G.D. Siam in the Twentieth Century, being the experience
and impression of a British official. London: Edward Arnold,
1902. 332 pp. illus. map.

Cort, Mary Lovina. Siam: or the Heart of Further India (New York;
1886 .

Finlayson, George, The Mission to Siam and Hue, the capital of
Cochinchina, in the years 1821-1822 (London, 1826).

Graham, Walter Armstrong. Siam, 2 Vols. London, 1924.

Hallet, Holt. A Thousand Miles on Elephant in the Shan States.
London: William Blackwood and son, 1890.

Hall, D.G.E. A History of South East Asia, 3rd ed. Maemillan,
London, 1968.

Harvey, G.E. History of Burma, London: Frank cass, 1967.

Ingram, James. C. Economic Change in Thailand since 1850 (1st edn.,
Standford, 1955).

Jumsai, Manij. History of Anglo-Thai Relations. Bangkok: Chalermmit,
1970.

Le May, Reginald. An Asian Arcady: the land and peoples of Northern
Siam (Cambridge, 1926).

Longhurst, H. The Borneo History: The History of the Five Hundred
Years of Trading in the Far East by the Borneo Company Ltd.
London: Newman Neame, 1956.

McCarthy, James. Surveying and Exploring in Siam London, 1902.

Report of a Survey in Siam in 1894. London: 1895.

Mc Gilvary, Daniel. A Half Century among the Siamese and Laos.
New York: Flemming H. Revell, 1962.

Mouhot, Henri, Travels in the central parts OF Indo-China , Siam
Cambodia, and Laos, 2 Vols, London, 1864.

Pointon, A.C. The Bombay Burman Trading Corperation Ltd., 1863-1963.
Southampton: The Millbrooke Press, 1964.

Riggs, Fred. W. Thailand: The Modernization of a Bureauratic polity.
Honolulu: East-West Center Press, 1965.

Saimong Mangrai, Sao. The Shan States and the British Annexation.
Ithaca: Cornell University Press, 1965.

Scott, Sir J. George, and J.P. Hordiman. Gazettier of upper Burma
and the Shan States. 2 vols. Rangoon: the Superintendent
Government Printing Barma, 1900.

- Siam and Laos as Seen by our American Missionaries. Philadelphia: Prisbyterian Board of Publication, 1884.
- Smyth, Herbert Warrington. Five Years in Siam from 1891-1896. 2 vols. (London, 1898).
- Smyth, Herbert Warrington. Note of a journey on the Upper Mekong Siam (London, 1895.)
- Tej Bunnag. The Provincial Administration of Siam 1892-1915. Bangkok, Duang Kamol Book House 1977, 322 p.
- Van Roy, Edward. Economic Systems of Northern Thailand. Cornell Univ. Press.
- Wood, W.A.R. A History of Siam. rev. ed., Bangkok: The Siam Barmakich Press, 1933. 30 pp.
- _____. Consul in Paradise. London: Souvenir Press, 1965.
- Woodman Dorothy, The Making of Burma, London: The Cresset Press, 1962.
- Wright, Arnold, ed. Twentieth Century Impression of Siam (London, 1908).
- Wyatt, David K., "Siam and Laos, 1767, 1827," Journal of Southeast Asian History, iv (1963).
- _____. The Politics of Reform in Thailand: Education in the Reign of King Chulalongkorn (Yale Southeast Asian Studies , Yale University Press, 1969).
- Younghusband., G.J.,. Eighteen Hundred Miles on a Burmese Tat through Burman, Siam, and the Eastern Shan States (London, 1888).
- Anan Ganjanapan, The Differentiation of the Peasantry and the Complex "Sakdina" Relationship Under Forced Commercialization, 1900-1921.

Blundell, E.P. "An Account of Some of the Petty States Lying North and Reports of Dr. Richardson. Esq Surgeon of the Commissioner of the Tenasserim Provinces" Journal of The Asiatic Society of Bengal Vol 58, 1836, pp. 601-707.

Brailey, N.J. "Chiengmai and the Inception of an Administrative Centralization Policy in Siam." South East Asian Studies, Part I : Vol 11, No. 3 (December 1973) pp. 299-320.
Part II: Vol II, No. 4 (March 1974) pp. 439-469.

British Consular Report: Reports on trade and Commerce of the Consular District of Chiengmai (Annual Series from 1892-1914).

McLeod, T.E., "Abstract Journal of an Expedition to Kiang Hung on the Chinese Frontier Starting from Moulmein on the 13th December, 1836," Journal of the Asiatic Society." No. 72 (December, 1837).

Ramsay, James Ansil. "Modernization and Centralization in Northern Thailand, 1875-1910" Journal of Southeast Asians History VII, I (March 1976), 16-32.

_____. "Modernization and Reactionary Rebellions in Northern Siam." The Journal of Asian Studies. 38/2 (February 1979): 283-299.

Report by Mr. Edwards respecting Chiengmai and other Teak Districts of Siam, 1875.

Vickery, Michael. "Thai Regional Elites and the Reform of King Chulalongkorn." Journal of Asian Studies, XXIX, 4 (August 1970).

Wyatt, David K. "Family Politics in Nineteenth Century Thailand." Journal of Southeast Asian History , 2 (September, 1968).

Boyie, Katherine, "In the Wake of the Lords: A Historical Perspective on the role of the Irrigation in the Political Economy of Northern Thailand" University of Chicago July, 1980.

Brailley, Nigel J. "The origins of the Siamese Forward Movement in Western Laos 1858-92." Ph.D. Thesis, London University, 1968.

Calavan, Sharon Kay M. "Aristocrats and Commoners in Rural Northern Thailand" Ph.D. Dissertation University of Illinois at Urbana Champaign.

Lorraine M. Gesick. "Kingship and Political Integration in Traditional Siam, 1767-1824" Ph.D. Dissertation, Cornell University, 1977.

Ramsay, James Ansil. "The Development of a Bureaucratic Polity : The case of Northern Siam." Ph.D. thesis, Cornell University, 1971.

Tej Bunnag. "The Provincial Administration of Siam 1892-1915," (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1977).

Wyatt, David K. "The Beginning of Modern Education in Thailand, 1868-1910" Cornell Univ. Ph.D. Thesis, 1966.

ภาคผนวก

ตารางการขึ้นภาษีบ้านของเจ้านายเมืองเชียงใหม่

	เจ้าเมือง	อุปราช	ราชวงศ์	หัวเมืองแก้ว (บุรีรัตน)	ราชบุตร	ราชภากินย
1. กาวิลละ ลูกของเจ้าชายแก้ว ¹	2324 - 2357					
2. ธรรมลังกา ลูกของเจ้าชายแก้ว ² (2389 - 2364)	2358 - 2364	2324 - 2358	(เลื่อนมาจากตำแหน่งเจ้าเมืองลำปาง)			
3. คำฝั้น ลูกเจ้าชายแก้ว ³	2366 - 2368	2358 - 2364		2324 - 2350	(เจ้าเมืองลำพูน 2350 - 2358)	
4. พทรวังค์ ลูกนายพ่อเรือน ⁴	2368 - 2389	2364 - 2368				
5. คำมูล ลูกนายพ่อเรือน ⁴			2364 - 2368			
6. น้อยกาวิลละ ลูกนายพ่อเรือน ⁴				2364 - 2370		
7. น้อยสุริยะสมาธิ ¹						
8. กาวีโรรส ¹	2399 - 2413				2324 - 2357	
9. มทวงศ์ ²	2389 - 2397	2368 - 2389		2369 - 2399		
10. น้อยหน่อคำ ²		2430 - 2440	2399 - 2430			
11. ทิมทีลสาร ³		2390 - 2397				
12. น้อยมหาพรมคำคง ³ (ลูกคำฝั้น บิดาอินทนน)			2368 - 2391			

ตารางการขึ้นภาษีมูลค่าของเจ้าหน้าที่เมืองเชียงใหม่

เจ้าเมือง	อุปราช	ราชวงศ์	หัวเมืองแก้ว (บุรีรัมย์)	ราชบุตร	ราชภักดิ์น้อย
13. ขนานธรรมบุญไชย ³	2399 - 2410				
14. น้อยธนนไชย ⁴				2368 - 2397	
15. น้อยแม่พันฟ้า ¹					
16. พนาสุริยวงค์ ลูกมหาวงศ์ ²					2401 - 2413
17. น้อยมหาอินทร์ ลูกพิมพ์สีสาร ³			2414 - 2439		
18. อินทนน ³	2412 - 2413		2399 - 2412		
19. บุญทวงศ์ ³	2413 - 2425				
20. พทรวงศ์ ลูกเลี้ยงกาวิโรด ¹				2412 - 2414	
21. น้อยขมชื่น ³					2436 - 2447
22. น้อยขัติยะ ลูกอินทนน ³				2416 - 2430	
23. สุริยวงค์อินทวโรด ³	2444 - 2454	2436 - 2440		2430 - 2436	

ตารางการขึ้นภาษีอากรของเจ้านายเมืองเชียงใหม่

เจ้าเมือง	อุปราช	ราชวงศ์	หัวเมืองแก้ว (บุรีรัตน์)	ราชบุตร	ราชสวามี
24. อินแก้ว (แก้วนารัฐ) ³	2454 - 2482	2447 - 2454	2444 - 2447		2432 - 2434
25. น้อยสิงห์โต ลูกอุปราชบุญทวงศ์ ³					24 - 2432
26. น้อยคำดวง ³				2436 - 2446	2434 - 2436
27. เจ้าอินทรส (สามีเจ้าอุบลวรรณา)					2416 -

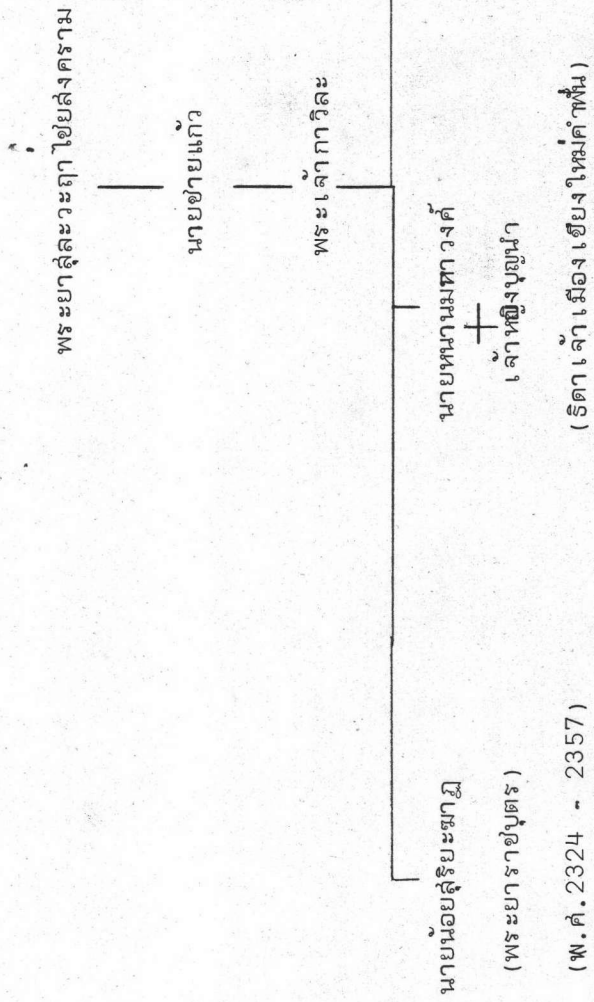
นายธรรมลังกา ลูกนางบัวทิพย์ หลานพระเจ้านมโหตรประเทศ เป็น เจ้าราชสัมพันธ์ พ.ศ. 2416

นายน้อยเทพวงศ์ บุตรเจ้าอุตรการโกศลน้อยมหาพรหม เป็น เจ้าอุตรการโกศล

ลำดับเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

1. พระเจ้ากาวิละ	พ.ศ. 2323 - 2357
2. พระธรรมลังกา	พ.ศ. 2357 - 2364
3. พระยาคำฝั้น	พ.ศ. 2366 - 2368
4. พระยาพุทธวงศ์	พ.ศ. 2368 - 2389
5. พระเจ้ามโหตรประเทศฯ	พ.ศ. 2389 - 2397
6. พระเจ้ากาวิโรรสู่ริยะวงศ์	พ.ศ. 2399 - 2413
7. พระเจ้าอินทวิชยานนท์	พ.ศ. 2413 - 2440
8. เจ้าอินทวโรรส	พ.ศ. 2440 - 2452
9. เจ้าแก้วนวล	พ.ศ. 2452 - 2482

สํายที่ 1 ตารางรายชื่อเล้านายที่กําเนิดจากสํายตระกูลพระเจ้เขียงใหม่กาวิลละ

พระเจ้ากาวิละ

นายน้อยสุริยะชาญ
(พระยาราชบุตร์)
(พ.ศ. 2354 - 2357)

นายน้อยแม่พ้า
(เสาราชภคินัย)
พ.ศ. 2401 - 2413

แม่เจ้าจามรี พลตรี เจ้าแก้วนารัฐ

เจ้าน้อยสุโขเกษม
(เจ้าบุตรการโกศล)

เจ้าหญิงบัวทิพย์
(ภรรยาเจ้าราชภคินัยน้อยเมืองขึ้น)

เจ้าวงศ์วัน
(พลตรีเจ้าราชบุตร์)

เจ้าหญิงปิ่นทอง

เจ้าหญิงปิ่นป้า เจ้าเทพดำรง

เจ้าหญิงทิพวัน
(หม่อมในพระองค์เจ้าบวรเดช)

พระเจ้ากาวิละ

นายหนานหมทาวงศ์ + เจ้าหญิงบุญนำ

เจ้าสุริยະ

เจ้าหญิงทิพเกษร
(เจ้าจอมในรัชกาลที่ 5)

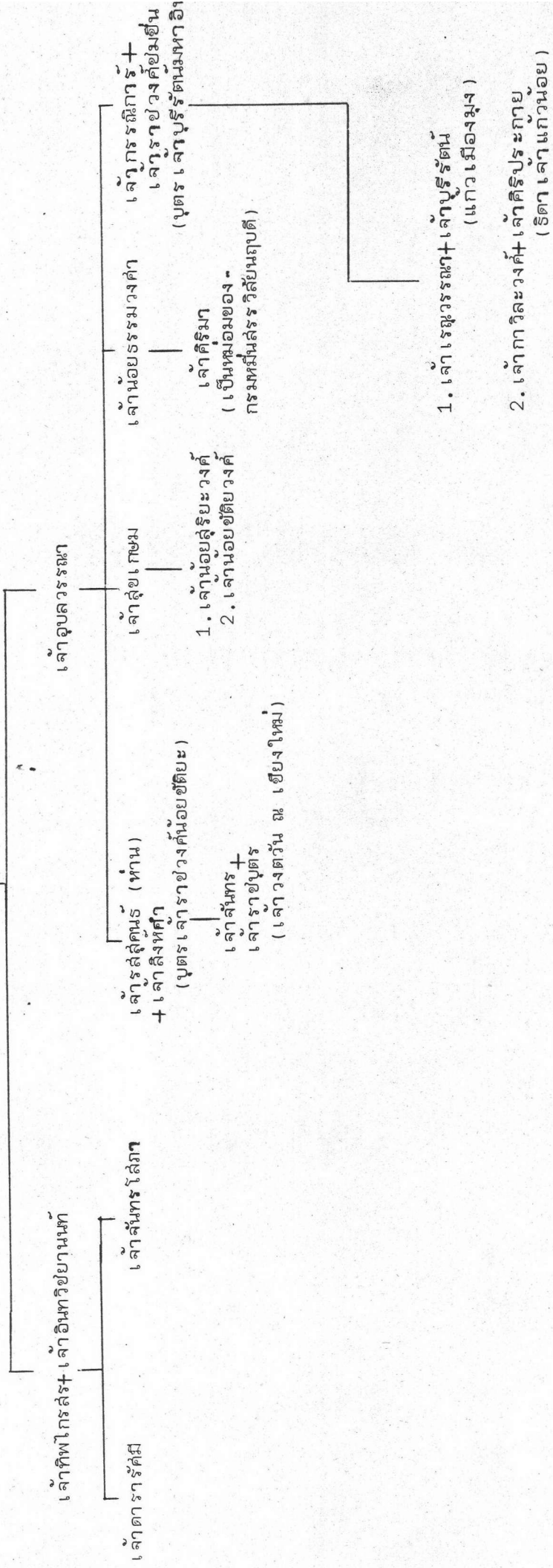
กรมหมื่นวิสิษฐวิสิยนฤปดี

เจ้าหนานไชยเสนาะ + เจ้าหญิงสุนรรณา
(ธิดาเจ้าเมืองเชียงใหม่อำเภอฝาง)

พระเจ้ากาวิละ

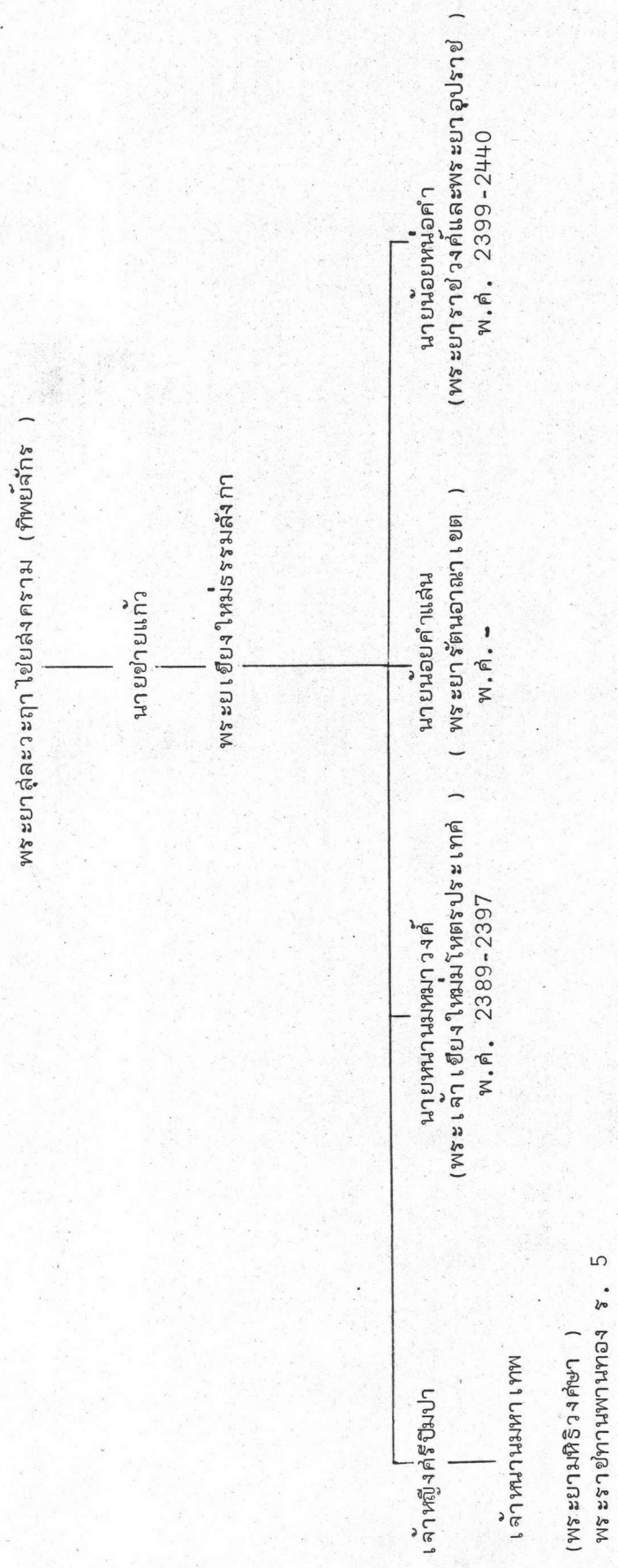
นายหนานสุริยวงค์

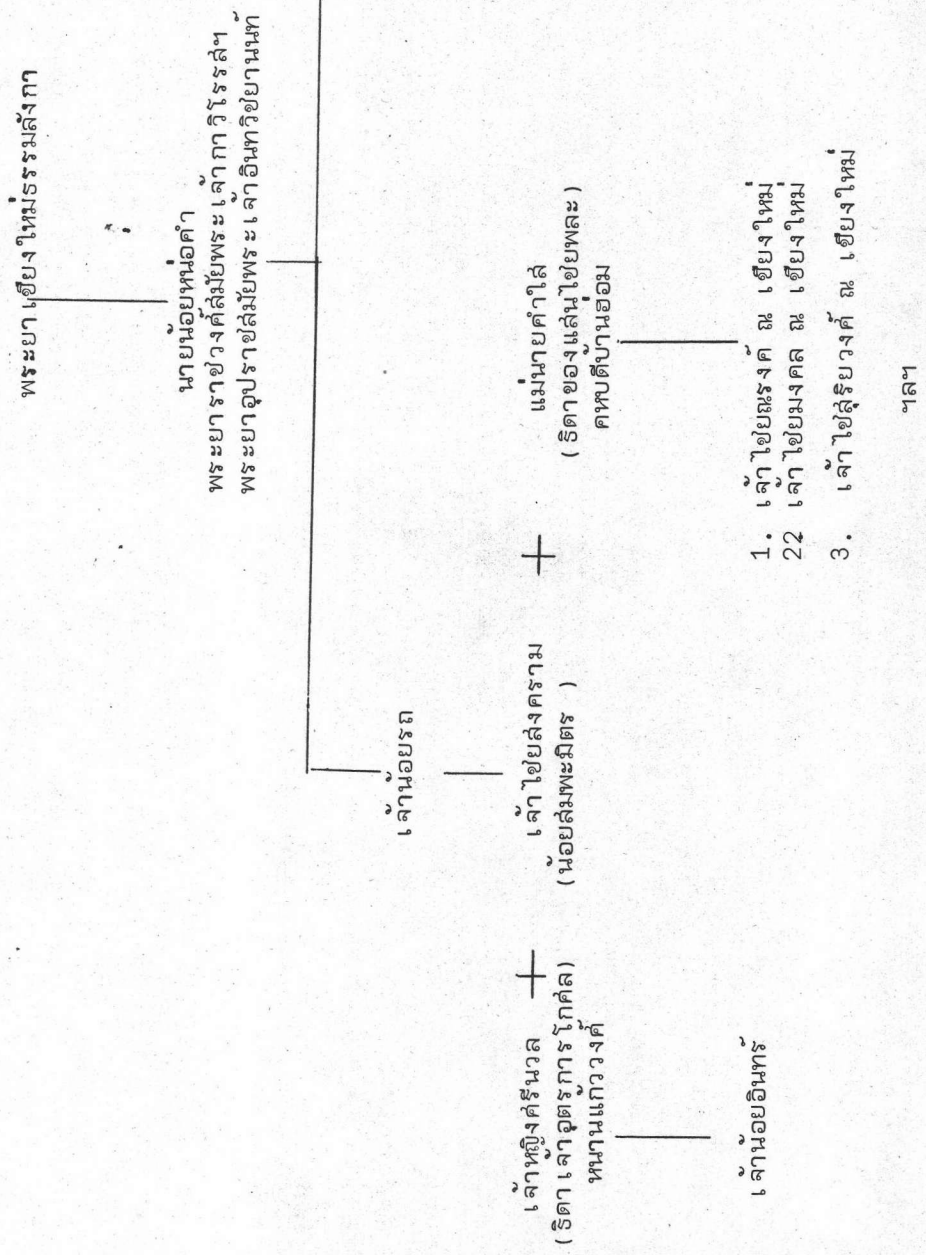
(พระเจ้ากาวิโรสุริยวงค์ พระเจ้าเชียงใหม่ลำดับที่ 6)

สำเนาที่ 2 ตารางรายชื่อเจ้านายที่กำเนิดจากสายตระกูลพระยา เชียงใหม่ธรรมลังกา

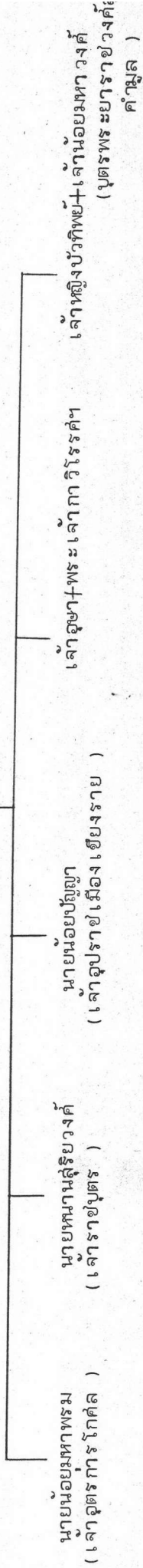

พระยา เชียงใหม่ธรรมลังกา

นายหนานหมหวงศ์

(พระเจ้าเชียงใหม่หัตถ์ประทีป)

นายพานมทวงศ์
(พระเจ้านมทวงศ์)

นายน้อยมหาพรหม
(เสาคูตรการโกศล)

เจ้าสุวรรณา+เจ้าสุริยะ
เจ้าทิพเกษร
(หม่อมในรัชกาลที่ 5)
กรมหมื่นสรวิสัยนฤปดี

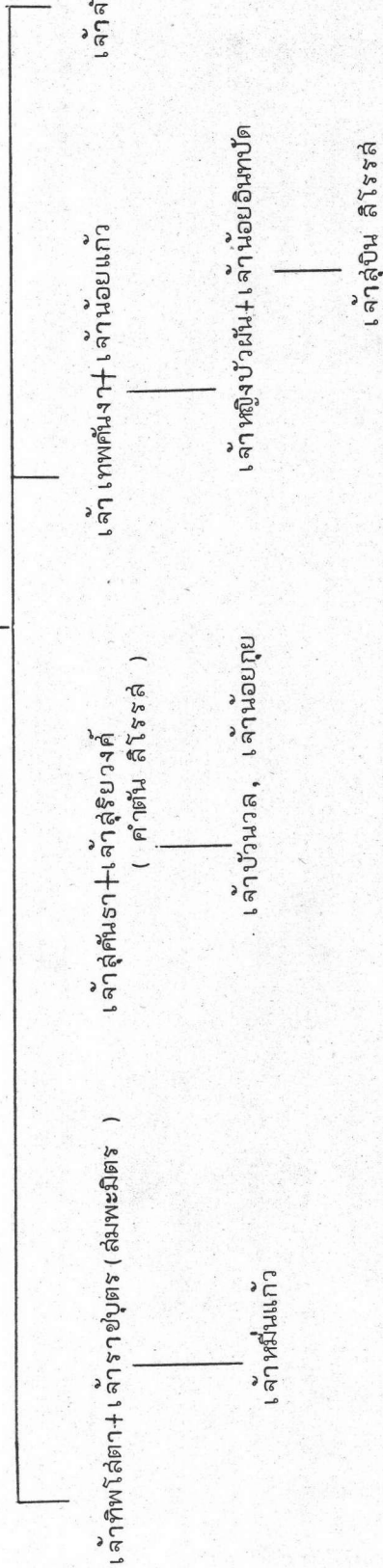
เจ้าน้อยมหาวงศ์

เจ้าน้อยเทพวงศ์
(เสาคูตรการโกศล)

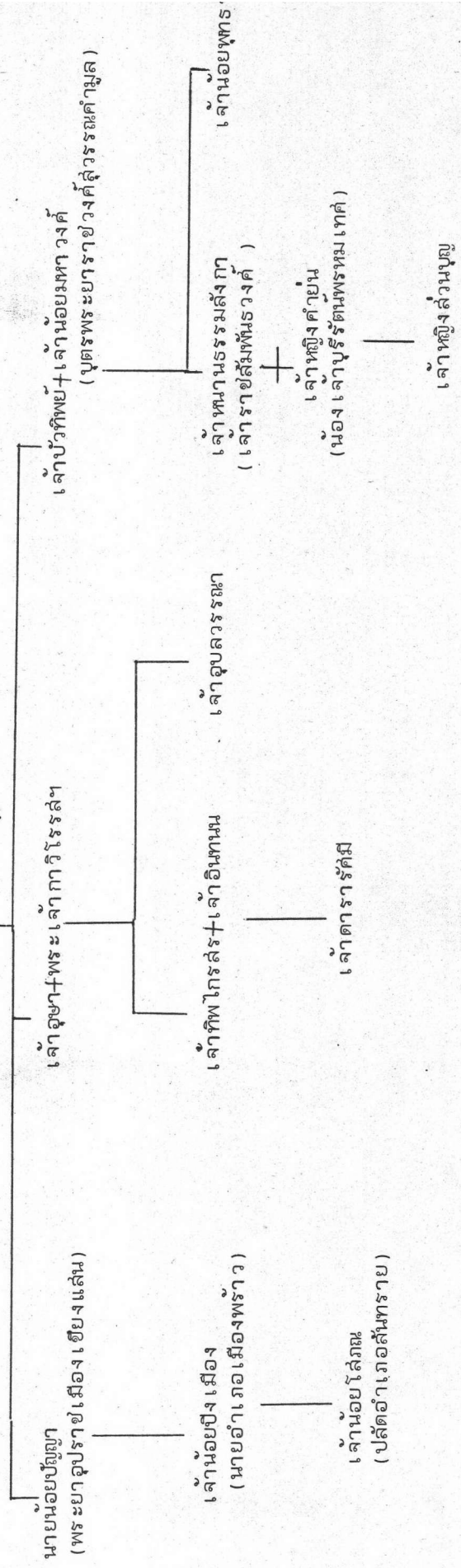
เจ้าน้อยแก้ว+เจ้าเทพคันทงา
(ริตดาเจ้าราชอุบุตร-
สุริยวงศ์)

นายหนานหงหวางค์
(พระเจ้าเชียงใหม่ 10 พระองค์)

นายหนานสุริยวงศ์
(เจ้าราชบุตร สัมพันธเจ้ากาวิโรรส)

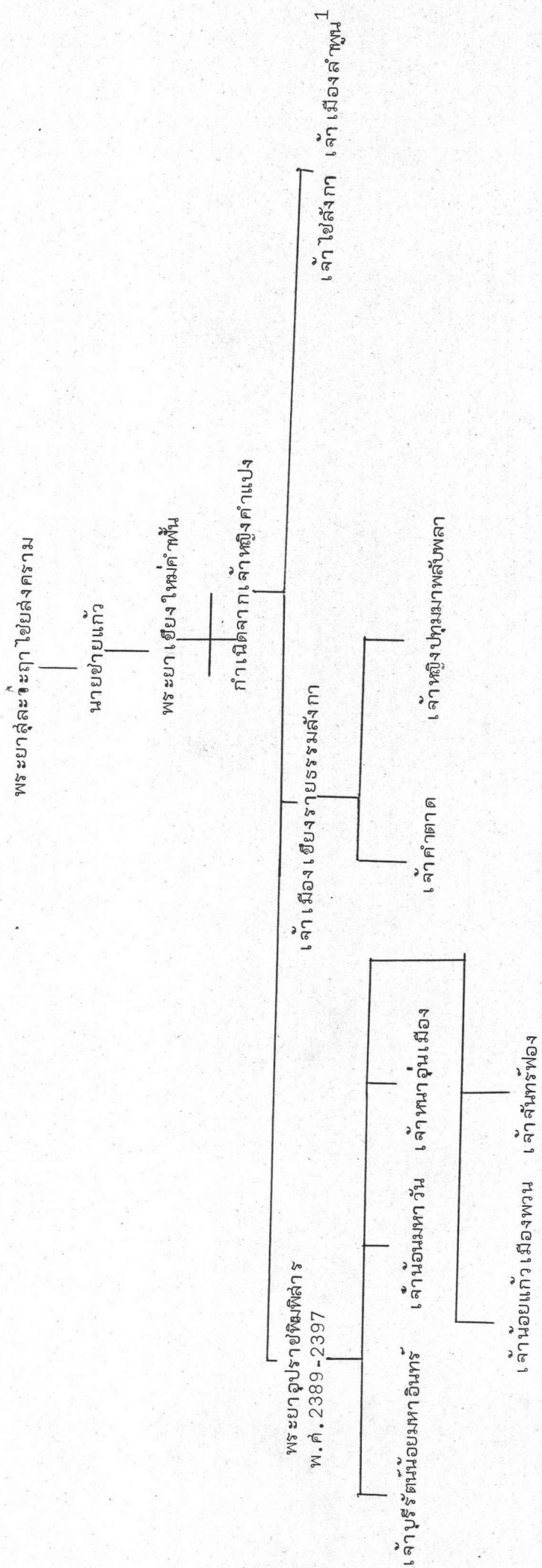

นายหนานหงหวงศ์
(พระเจ้ามโหตรประเทศ)

สํายกที่ 3 ตารางรายชื้อเจ้านายที่กําเนิดจากสกุลพระยา เชียงใหม่คํ่าพื้น

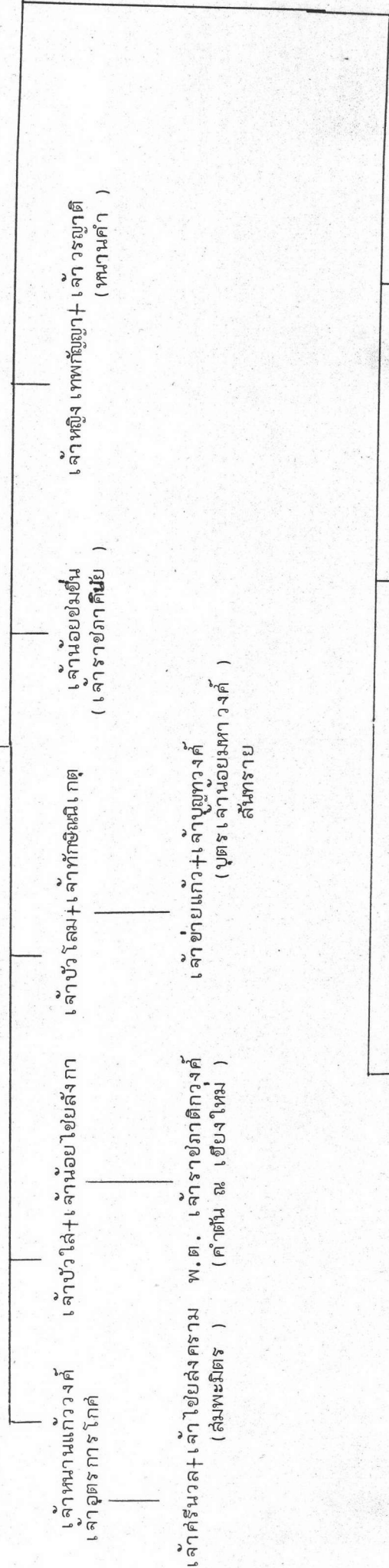

1. ตารางละเอียดในตารางเจ้านายเมืองสํภาพน

พระยา เขียงใหม่คำพันธ์

พระยา อุปราชาพิทยพิลาสาร

เจ้าบุรีรัตนมณฑลอินทร์

เจ้าหญิงบัวเต็ย + เจ้าน้อยตอลม

.. (บุตร น้อยแม่ฟ้า)

เจ้าน้อยไฮยวงศ์
(เจ้าราชญาติ)

เจ้าน้อยอินทจักร + เจ้าหญิงพิมพ์พา
(บุตร เจ้ามณฑลสมุทรสาคร)

บุตรนายน้อยแม่

พระยา เชียงใหม่คำพัน

พระยาอุปราชาพิพิธเสถียร
(พ.ศ. 2389 - 2397)

เจ้าน้อยมหาวันแม่เจ้าคำหลอ

(ริดาพระเจ้ามโหตรประเทศ)

เจ้าจอมเมือง

เจ้าพระมณีนันท์+เจ้าน้อยต้อย

(บุตรเจ้าหนานก้อนแก้ว)

เจ้าสุนทรจักร+เจ้าราชวงศ์เสถาแก้ว

(บุตรอินทวโรรส)

เจ้าหนานอุ้นเมือง+เจ้าบัวเที่ยง

(บุตรเจ้าราชวงศ์มหาพรหมคำคง)

เจ้าหนานคำ(เจ้าวรญาติ)+เจ้าหญิงเทพกัญญา

(บุตรเจ้าบุรรัตนน้อยมหาอินทร์)

พระยา เชียงใหม่ค้ำพื่น

พระยาอุปราชาพิฆเนพิลสาร
(พ.ศ. 2389 - 2397)

เจ้าน้อยแก้วเมืองพวน

เจ้าน้อยบัววงศ์เจ้าหญิงพองนวล (ริศดา เจ้าน้อยมหายศ)

(เจ้าราชภาติวงศ์เมืองลำพูน)

เจ้าราชภาติณย์เจ้าหญิงบัวทิพย์

(น้อยเมืองขึ้น) (ริศดาเจ้าแก้วนวลรัฐ)

เจ้าหญิงสนทรรพองเจ้าเมืองตาก

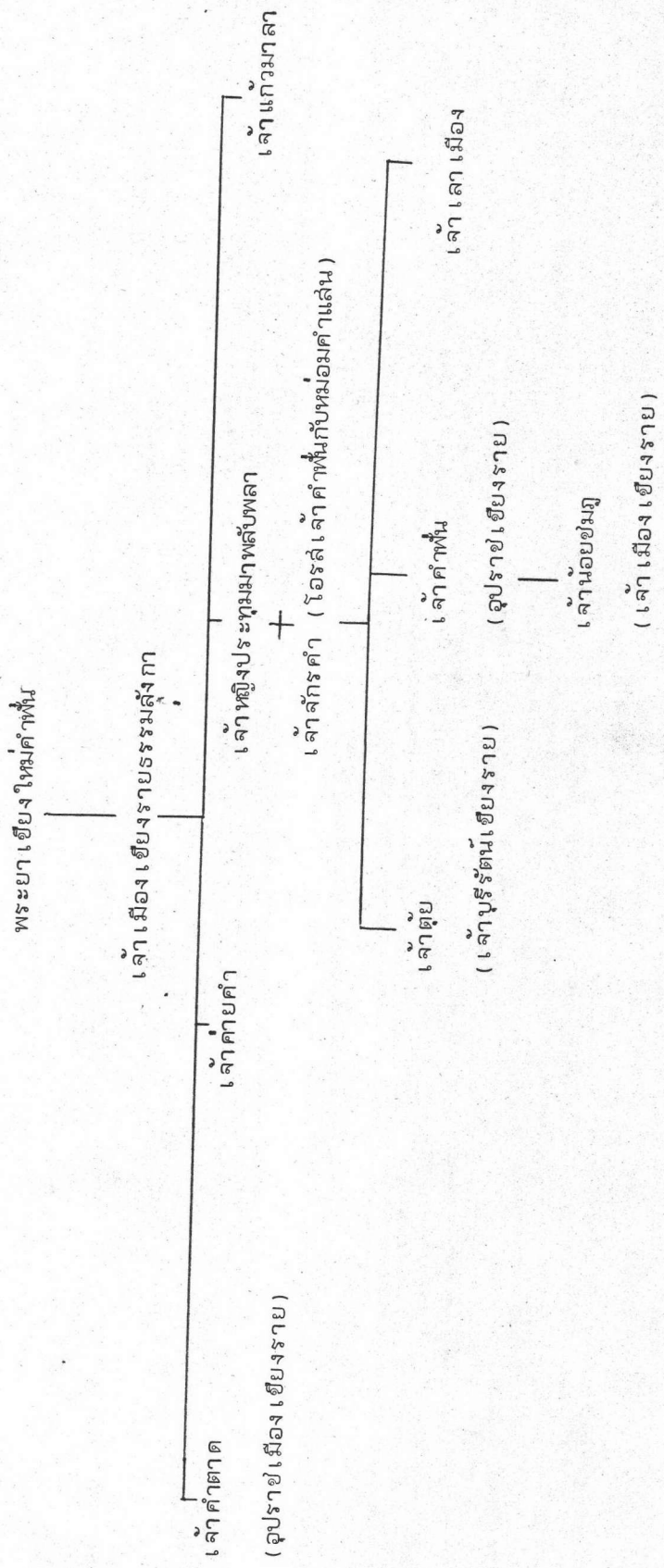
1. เจ้าหญิงกบคำเจ้าราชวงศ์น้อยชดียง

2. เจ้าหญิงสุมิตร

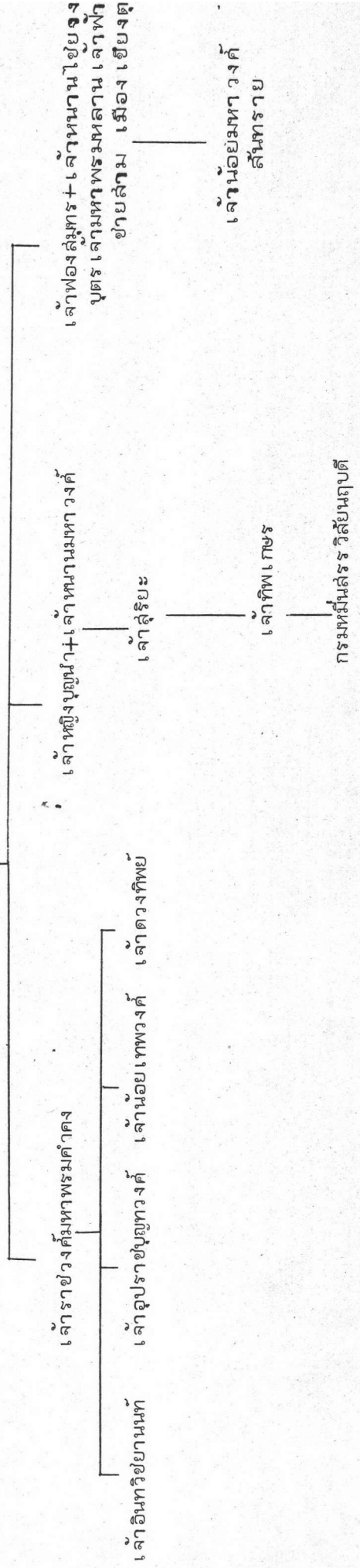
2. เจ้าหญิงกบแก้วเจ้าน้อยมหาไชย

(บุตรอุปราชาพิฆเนพิลสาร)

3. เจ้าน้อยหน่อเมืองเป็นเจ้าราชภาติวงศ์เจ้าบุรีรัตน์

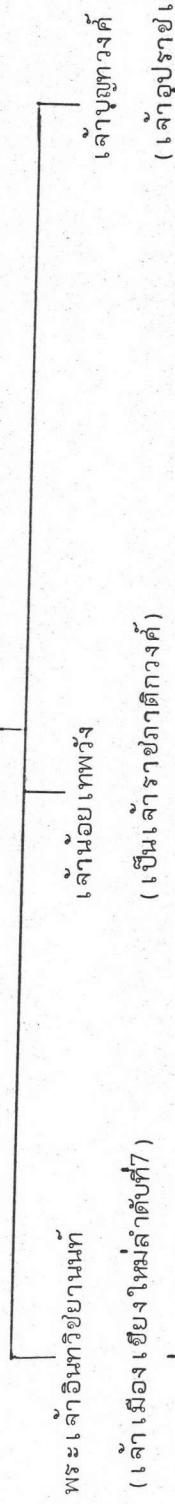

พระยาเอเชียใหม่คัพตันแม่เจ้าตาเวย

พระยา เชียงใหม่ค้ำฟ้า
 พระยาราชวงศ์มหาพรหมค้ำคาง
 (สมัยพระเจ้าเชียงใหม่พริ่งวงศ์)

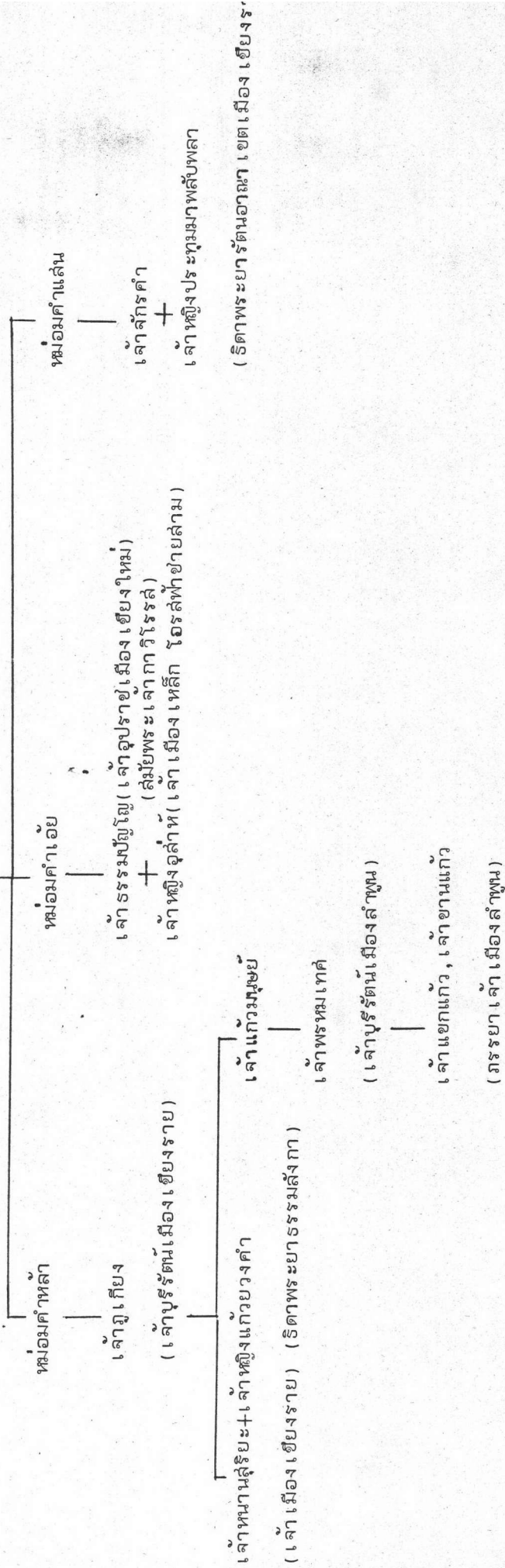

เจ้าน้อยค้ำต่อ
 (เป็นเจ้าราชภาคิไนยแล้ว
 เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าราชอุบุตร)

เจ้าน้อยสิงห์โต
 (เจ้าราชภาคิไนยเมืองเชียงใหม่)

1. เป็นเจ้าราชอุบุตรแล้วเลื่อนขึ้นเป็นเจ้าราชวงศ์
2. เป็นเจ้าสุริยวงค์-ราชบุตร-ราชวงศ์-อุปราช
3. เป็นเจ้าราชภาคิไนยสุริยวงค์-ราชวงศ์-อุปราช แล้วเป็นนายพลตรเจ้าแก้วนารัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่9
4. พระราชชายาในรัชกาลที่5 กำเนิดจากแม่เจ้าทิพเกษร

1
พระยา เชียงใหม่ค้ำพัน

1. ภรรยา เป็นลำมัญชน

สำเนาที่ 4 ตารางรายชื่อเจ้าหน้าที่กำเนิดจากสายตระกูลพระยาพรวงค์

พระยาจุลชะวาทโยสังศราม (ทิพย์จักร)

นายพ่อเรือน

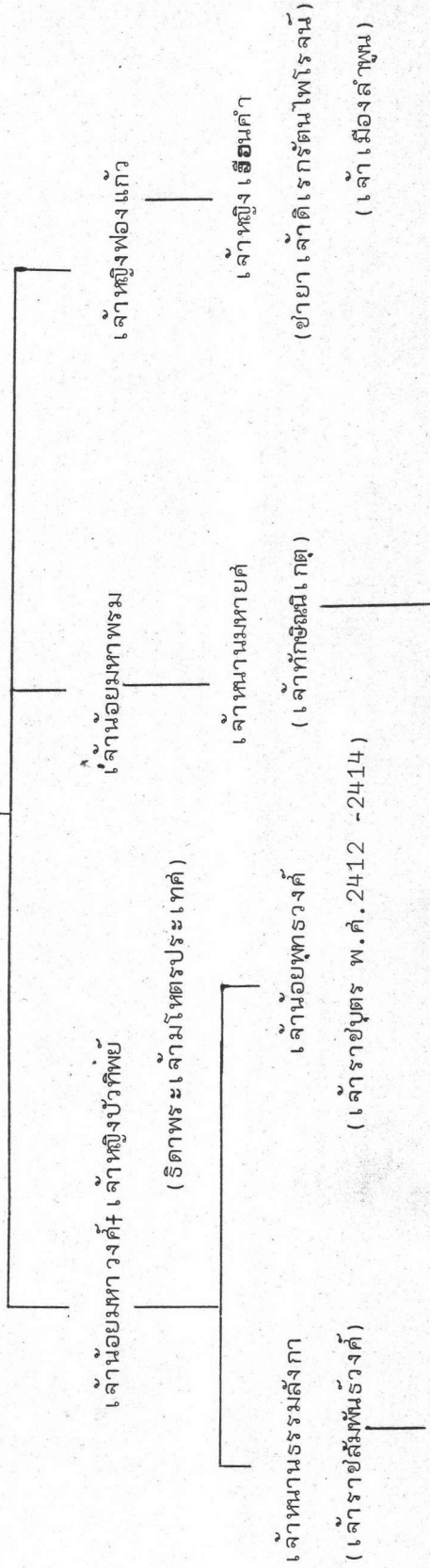
นายน้อยกาวิละ
(พระยาบุรุษรัตน)
พ.ศ. 2364-2370

พระยาเชียงใหม่พรวงค์
(เจ้าเมืองเชียงใหม่)
พ.ศ. 2368-2389

นายสุวรรณคำมูล
(พระยาราชวงค์)
พ.ศ. 2364-2368

นายสุวรรณ์คำมูล

1. เจ้าหน้าธรรมสังกะ

2. เจ้าหน้าอัยการ

(ข้าพเจ้าเจ้าหน้าอัยการ) เจ้าหน้าธรรมสังกะ ลำดับที่ 9)

(กรรมาเจ้าหน้าอัยการ พ.ศ. 2412 - 2414)

เจ้าหน้าอัยการ

เจ้าหน้าช่างไฟฟ้า

เจ้าหน้าธรรมสังกะ

(ข้าพเจ้าเจ้าหน้าอัยการ)

(เจ้าหน้าธรรมสังกะ)

นายอภัยวิไล

เจ้าหญิงศรีแก้ว

(ภรรยาเจ้ามหาพรมราชอุบุตรเจ้าฟ้าชายล้ำม)

เจ้าหญิงเรือนคำ

(ภรรยาเจ้าราชภักติน้อยน้อยแม่ฟ้า)

เมืองเชียงตุง

เจ้าน้อยกาวิละ

เจ้าหนานไวยวงศ์ + เจ้าหญิงฟองสมุทร

(ธิดาพระยาคำฝั้น)

1. เจ้าน้อยสถานดอกไม้

2. เจ้าน้อยคำตันสีโรรส

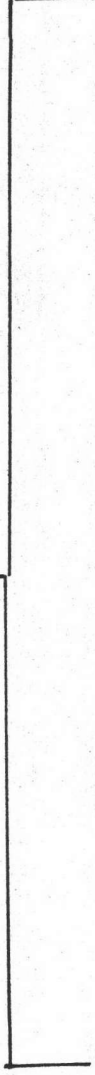
(เจ้าสุริยวงค์เมืองเชียงใหม่)

เจ้ามทวงศ์สัมทราช , เจ้าน้อยคำคง

เจ้าน้อยบุญทวงศ์

พระยา เชียงใหม่ทรงวงค์

(เจ้าเมืองเชียงใหม่ลำดับที่ 4)

เจ้าราชบุตรธัญไชย

(พระยาราชบุตร์ พ.ศ. 2368-2396)

เจ้าหญิงสุนันทา

เจ้าน้อยบุญปิ่น

(เจ้าเมืองค้อจระ เมืองเชียงใหม่)

ตารางรายชื่อเจ้านายเมืองลำปาง

พระยาสุลวะฤทธิไชยสงคราม (เจ้าเมืองลำปาง 1)

เจ้าฟ้าชายแก้ว (เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 2)

พระเจ้าดวงทิพ

(เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 5)
(พ.ศ. 2337 - 2349)

เจ้าพรหมมาภิพงษ์
(เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 10)

พระยานครลำปางคำโสม

(เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 4)
(พ.ศ. 2324 - 2337)

เจ้าอรุณาภรณ์

เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 9
พ.ศ. 2391

เจ้าอนรรักษ์ไชยวลิต

เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 11
(พ.ศ. 2430 - 2440)

เจ้าบุญวาทย์วงศ์มานิต

เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 12
(พ.ศ. 2441 - 2465)

พระยาภาวิละ

(เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 3)

1
นายน้อยอินทร

(เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 8)
(พ.ศ. 2372 - 2391)

นายเมทาทน ไชยวงศ์

เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 6
(พ.ศ. 2349 - 2361)

นายขัติยะ

เจ้าเมืองลำปางลำดับที่ 7
พ.ศ. 2361

(เป็นเจ้าเมืองเพียง 6 เดือน)

1. พระยานครลำปางน้อยอินทร ได้เป็นเจ้าเมืองลำปางตั้งแต่นั้น พ.ศ. 2361 - 2372.

ตารางรายชื่อเสนาบดีเมืองสุพรรณ

พระยาสุลละวะไชยสงคราม

เจ้าฟ้าชายแก้ว

พระยาศำพื่น

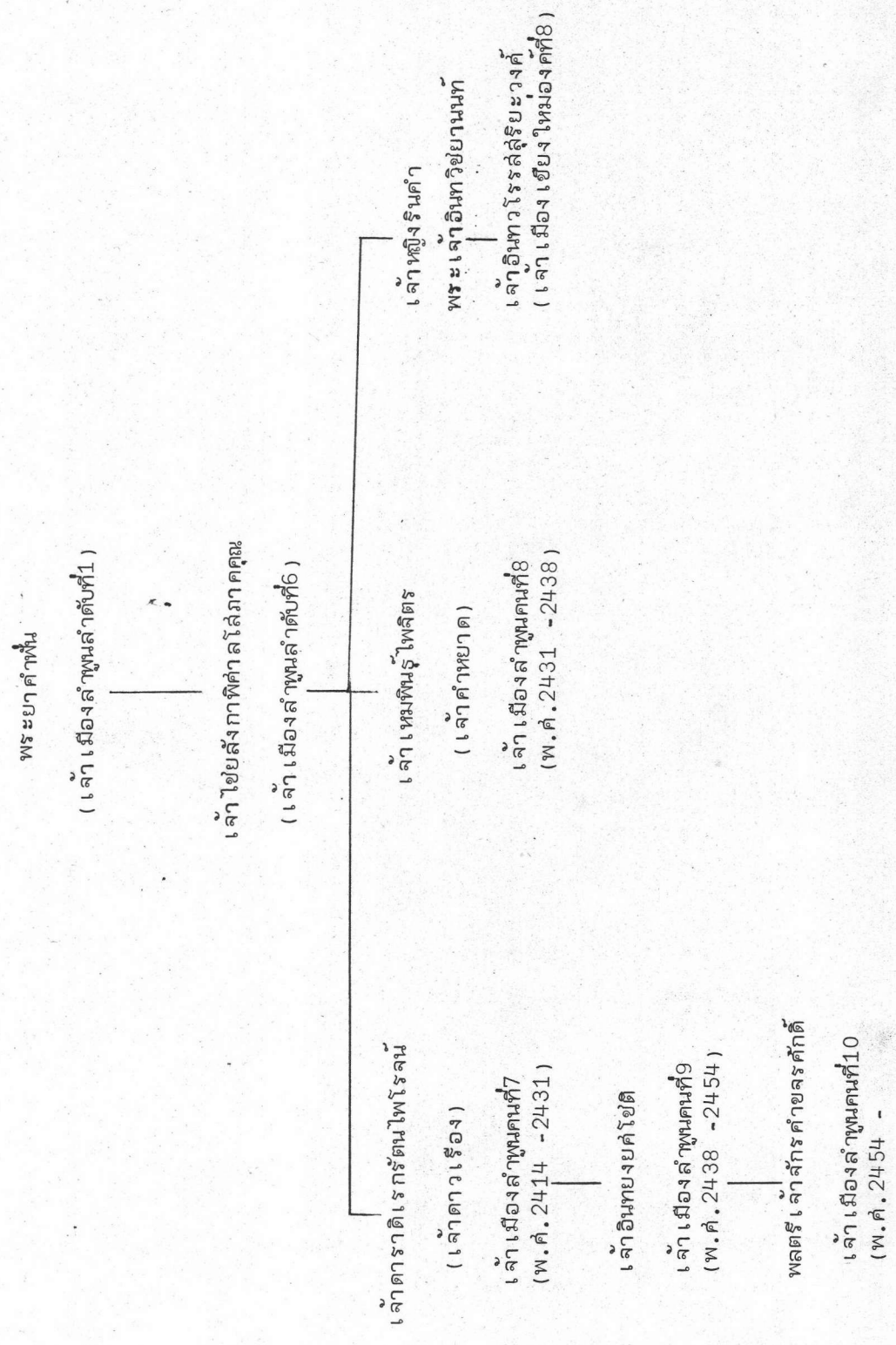
(เจ้าเมืองสุพรรณลำดับที่ 1)

เจ้าไชยสงครามเสวกคฤหะ

(เจ้าเมืองสุพรรณลำดับที่ 6)

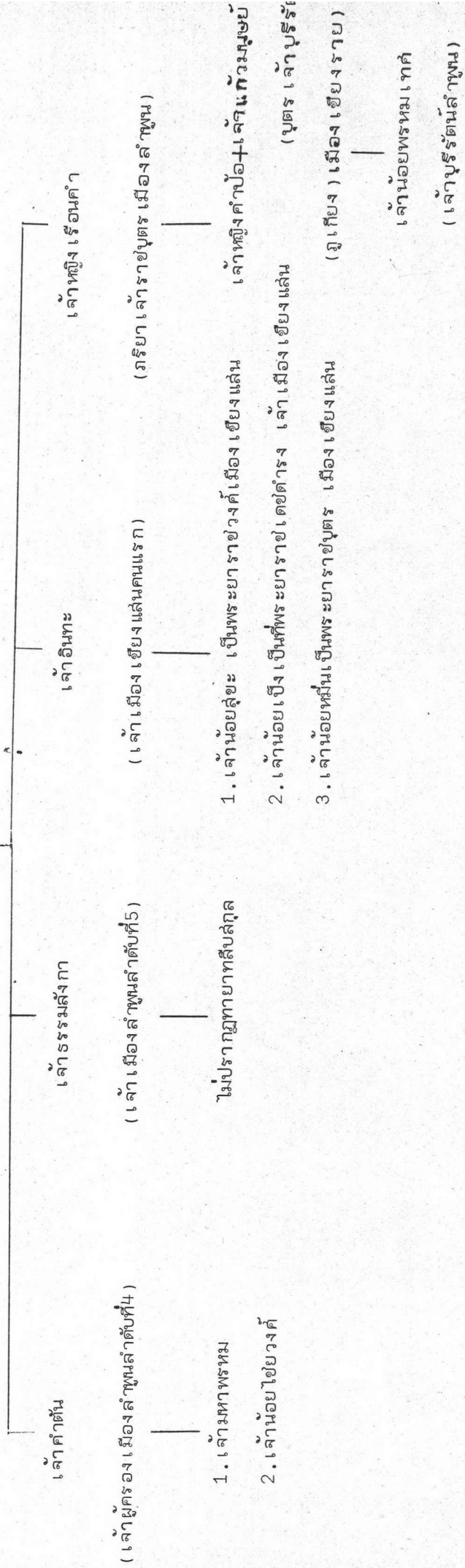
พระเจ้าสุพรรณภูมิ

(เจ้าเมืองสุพรรณลำดับที่ 2)

พระเจ้าสุทนต์มณี
(เจ้าเมืองสุทนต์ลำดับที่ 2)

ประวัติผู้เขียน

นางสาววิไล สุทธิศิริกุล เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๙
ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓
และ เข้าศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัยในปีเดียวกัน

